пишет Л.А. Федченко в той же работе «До біографії лікарів Лебединського повітового училища».

Литература и источники

1. Одарченко Александра Филипповна // Л.Ф. Змеев. Русские врачи писатели. С 1863 г. – СПб., 1889. – Тетрадь 5. - С. 40.
2. Российские медицинские списки (РМС) на 1890-1916 гг.
3. Одарченко Петр Филиппович // Л.Ф. Змеев. Там же. – С. 40.
4. РМС на 1890-1897 гг.
5. Незабытые могилы. – М., 2004. – Т. 5. – С. 203.
6. Власенко В.М. Одарченко Олексій // Сумщина в іменах: Енциклопедичний довідник. – Суми, 2004. – С. 340-341.
7. Государственный архив г. Киева. – Ф. 16. – Оп. 464. – Д. 7677. – 3 л. (Личное дело студента А.А. Одарченко)
8. Федякин С.Р. Одарченко Юрий Павлович // Литературная энциклопедия русского зарубежья. 1918-1940. – М., 1997. – Т. 1: Писатели русского зарубежья. - С. 292-293; Одарченко Юрий Павлович // Словарь поэтов русского зарубежья. – СПб., 1999. – 175-176; Одарченко Юрий Павлович // Литературное зарубежье России. Энциклопедический справочник. – М., 2006. - С. 419.
9. Одарченко Юрий Павлович // Романов А.А. На чужих погостах. – М., 2003. - С. 174 (фотография надгробия Ю.П. Одарченко).
10. Померанцев К. Юрий Одарченко и его мир // Одарченко Ю. Стихи и проза. – Paris, 1983. – С. 11.
11. Одарченко-Лоеб С. Воспоминания об отце-живописце // Наше наследие. – 1995. - № 33. – С. 106-112.
12. О муза русская, покинувшая дом... Поэзия русского зарубежья. Из собрания А.В. Савина. – СПб., 1998. - С. 141.

З ДИНАСТІЇ БРАЗОЛІВ

В.М. Власенко

У сучасній вітчизняній історіографії посилюється інтерес до вивчення соціальної верхівки, еліти суспільства та її вплив на розвиток суспільних і державних інституцій та структур. З'являються дисертаційні дослідження про роль дворянства у різних галузях суспільного життя [1], генеалогічні студії [2]. Тому актуальним, на наш погляд, є дослідження про окремі дворянські родини та їх роль у суспільно-політичному і культурно-освітньому житті, в науці не тільки країни, але й окремих її регіонів. Серед відомих дворянських родів Лівобережної України є династія Бразолів, з-поміж яких були представники козацької старшини, військові і громадські діячі, меценати, лікарі, науковці, митці.

Найбільш відомим представником цієї династії є доктор медицини, гомеопат Лев Євгенович Бразоль. Він народився 20 лютого 1854 р. у с.Мала Павлівка тогочасного Охтирського повіту Харківської губернії у сім'ї колишнього предводителя дворянства Зіньківського повіту і всієї Полтавської губернії Євгена Григоровича (1799-1879) та Софії Дмитрівни (у дівоцтві Селецька) Бразоль. Сім'я мала кілька тисяч десятин землі в Охтирському і Зінківському повітах.

Майбутній лікар закінчив із золотою медаллю 2-гу Харківську гімназію, потім навчався на фізико-математичному факультеті Харківського університету. Проте 1872 р. перейшов до Військово-медичної академії, яку закінчив у 1877 р. Того ж року розпочав свою фахову кар'єру молодшим лікарем 11-го резервного піхотного батальйону. Брав участь у російсько-турецькій війні 1877-1878 рр. Під час однієї з битв на території Болгарії перебував на перев'язувальному пункті, очолював тифозне відділення тимчасового військового госпіталю у м.Тирново. За розпорядженням Військово-медичного управління був направлений у клініку професора С.П.Боткіна для проходження науково-практичного стажування. На початку 1880 р. Лев Євгенович залишив військову службу [3].

У 1884 р. захистив дисертацію, здобувши науковий ступінь доктора медицини. У столиці Лев Євгенович став вільнопрактикуючим лікарем. Зацікавився новими методами лікування хворих. Спочатку був секретарем, а потім і головою Петербурзького товариства лікарів-гомеопатів, редагував такі часописи, як «Гомеопатический вестник», «Журнал сравнительной паталогии и терапии». Написав багато праць саме з цієї галузі науки, в тому числі нарис про життя та діяльність засновника гомеопатії Самуїла Ганемана, читав публічні лекції у Педагогічному музеї. Мав тісні зв'язки із зарубіжними гомеопатами. Неодноразово відвідував провідні гомеопатичні лікарні у Берліні, Відні, Лондоні, Парижі, брав участь у міжнародних конгресах з гомеопатії. У жовтні 1913 р. у Петербурзі відбувся І Всеросійський з'їзд прихильників гомеопатії, на якому Л.Є.Бразоль виголосив програмну доповідь «Що таке гомеопатія».

Не залишав відомий вчений і свою малу батьківщину – Охтирщину. Тривалий час місцеве земство обирало його почесним мировым суддею. Більше 10 років він був почесним наглядачем Охтирського повітового училища. Надавав йому щорічну грошову допомогу у 300 крб. та окремо одного разу виділив 200 крб. на придбання й встановлення гімнастичного обладнання [4]. У 1894 р. за сприяння дворянської родини у с.Мала Павлівка відкрили церковно-приходську школу для дівчаток, а через 5 років за фінансової підтримки Бразоль було побудовано нове приміщення школи.

Лев Євгенович був одружений з Юлією Миколаївною – донькою лебединського поміщика Добросельського. З 1890 р. вона була членом Петербурзького товариства лікарів-гомеопатів. З часом стала відомою художницею. Основи живопису і малювання вивчала у харківського художника Є. Волощинова і мариніста І. Айвазовського, скульптури – у столичних професорів М. Антокольського і В. Беклемішева, італійського митця Монтеверде, німецького майстра Цурштрассена. Її художні твори експонувалися на виставках у Петербурзі і за кордоном. За свої роботи отримала нагороди на Всесвітній виставці 1900 р. у Парижі та у м. Реймсі. За другим шлюбом мала прізвище Леонтьєва. У серпні 1918 р. організувала у приміщенні Лебединської чоловічої гімназії виставку своїх творів. І нині у місцевому художньому музеї зберігаються портрет та твори художниці [5].

Старший брат відомого лікаря-гомеопата Григорій був громадським діячем, меценатом. Він закінчив Новоросійський університет. Обирався мировим суддею, гласним місцевих повітових земств, був предводителем дворянства Охтирського і Зінківського повіту, почесним опікуном місцевих гімназій.

Другий його брат Сергій закінчив Харківський університет. Працював у Міністерстві юстиції. Був уповноваженим Головного управління Товариства Червоного Хреста у діючій армії під час російсько-турецької війни 1877-1878 рр., потім – предводителем дворянства Зінківського повіту і Полтавської губернії. Обирався до Державної думи (1906).

Старший син Лева Євгеновича Євген, який народився 1882 р., закінчив Імператорське училище правознавства. Неодноразово обирався гласним Охтирського повітового земства, був членом земської управи і почесним мировим суддею, благодійником. Молодший син Борис також закінчив Імператорське училище правознавства. Після революційних подій 1917-1921 рр. опинився в еміграції. Займався дослідженнями у галузі історії. Автор наукових праць, зокрема брошури «Царствование Николая II 1894-1917 в цифрах и фактах». – М., 1991 [6].

Отже, представники родини Бразоль залишили помітний слід у громадському, науковому і мистецькому житті Європи, Росії й України і це спонукає до подальших досліджень на цій ниві.

Література та джерела

1. Див.: *Кривошея І.І.* Еволюція дворянства Правобережної України наприкінці XVIII – початку XX ст. (за матеріалами Київської губернії): Автореф. дис...канд. іст. наук: 07.00.01 / Київський ун-т ім. Т.Шевченка. – К., 1997; *Дячук Л.В.* Історико-правові записки українського дворянства (кінця XVIII – поч. XIX ст.) як пам'ятки історичної думки. Автореф. дис…канд. іст. наук. 07.00.06 / Інститут укр. археографії та

джерелознавства ім. М.С.Грушевського НАН України. – К., 2001; *Галь Б.О.* Інтеграція української еліти до політико-адміністративних структур Російської імперії в XVIII – першій третині XIX ст.: Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / Дніпропетровський нац. ун-т. – Дніпропетровськ, 2001; *Опанасенко В.В.* Роль Чернігівського дворянства в суспільно-політичному та культурно-освітньому житті України 1785-1860 рр. Автореф. дис...канд. іст. наук. 07.00.01 / Харківський нац. ун-т. – Х., 2003 та інші.

2. *Собчук В.Д.* Знать Південної Волині на схилі середніх віків. Історико-генеалогічне та історико-географічне дослідження: Автореф. дис...канд. іст. наук: 07.00.01 / Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України; Інститут народознавства. – Львів, 2002; *Целуйко О.П.* Рід Даниловичів у кінці XVI – на початку XVIII ст.: історико-генеалогічне дослідження: Автореф. дис...канд. іст. наук: 07.00.06 / Львівський нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів, 2003 та інші.

3. *Модзалевский В.Л.* Малороссийский родословник. – Т.1. – М., 1908. – С.100-101.

4. *Твердохлебов А.Д.* Столетие Ахтырского уездного училища // Харьковский сборник. Литературно-научное приложение к "Харьковскому Календарю" на 1893 год. – Вып.7. Издание Харьковского губернского статистистического комитета под ред. Члена-секретаря комитета В.И.Иванова. – Х., 1893. – С.307.

5. *Побожій С.* Окраса життя кінця XIX ст. // Уик-энд. – Сумы, 1996. – 18-25 сентября; *Голод Ю.* Золота медаль лебединської художниці (До 140-річчя від народження Ю.М. Бразоль) // Життя Лебединщини. – 1996. – 2 жовтня.

6. Власенко В.М. Бразолі // Сумщина в іменах: Енциклопедичний довідник. – Суми, 2004. – С.50-51.

МИХАИЛ ИВАНОВИЧ СИТЕНКО – НАШ ЗЕМЛЯК

В.Д. Шищук, Ю.В. Шкатула

Жизни и творческой деятельности выдающегося ученого ортопеда - травматолога, создателя старейшей научной школы ортопедии и травматологии на Украине, члена-корреспондента АН УССР М.И. Ситенко посвящено значительное число публикаций в различных периодических изданиях. Отдавая дань памяти ученому, врачу и гражданину мы хотим внести свою лепту в освещение основных вех биографии нашего знаменитого земляка.

В начале века в г. Сумы на улице Псельской дома 13, 15, 17 были построены священником Николаевской церкви Иваном Ивановичем